

VEGYESEK.

A Tanulók Lapja szerkesztősége május 1-től kezdve a Kosmos műintézet épületébe helyeztetven át, figyelemztetjük olvasóinkat, hogy ezentul minden küldeményt VI., Aradi-utca 8. sz. alá czimezzenek. A más czimen küldött s esetleg eltévedő levelekért nem vállalunk felelősséget.

Idegen népek dalai és építésze. A sepsi-szentgyörgyi kollegium tanárai és tanuló ifjusága ezen czim alatt május 1-én d. u. 3 órákor az intézet dísztermében igen jól sikerült matiné-t tartott. Műsor a következő volt: 1. a) Jelige. b) Svéd dal: «Gőzhajón» Linblad Frigyesről, előadta a kollegiumi nagy vegyeskar dr. Farnos Dezső r. tanár vezetés alatt. 2. Ókori népek építés modorai, felolvasta és képekkel illusztrálta Végh Endre főgymn. tanár. 3. Keleti-dal: «Ázra» Rubinsteintől, előadta a városi vegyes női dalkar, dr. Farnos D. vezetés alatt. 4. Francia néprománéz: «Jean Renault legendája a Szász K. fordításában szavalta Fábrián László VIII. o. t. 5. Finn népdal: «Ott van a kedvesem» előadta a kollegiumi vegyes magán dalkar. 6. Német néprománéz: «A két királyi gyermek» a Szász K. fordításában, szavalta Balázs Sándor VII. o. tanuló. 7. Török bordal: a Goethe szövegére írta Mendelshon B. F. előadta a kollegiumi férfi kar Szász Béla tanár vezetés alatt. 8. Olasz népdal: «A tavasz» előadja a kollegiumi nagy és magán vegyeskar a Donáth Mátyás V. o. és Steitz Ottó II. o. szólókétségével.

A budapesti ref. főgymn. ifj. önképző-körének gyűlése f. hó 4-én. 1. Petrich (VII.) Eckerhardt krónikáját ismerteti részletesen. 2. Gonda (VII.) egy gyenge balladát bírál, III. fokot kap. 3. Forschner (VII.) Kiss J.: «Rab asszony» cz. költeményét szavalja nagy hatással. I. fokot kap. 4. Fülep (VIII) két verset bírál. Az egyik felülvizsgálat végett Neumannak adatik ki, a másik megkapja a dicséretet. Czime: «Balogh Éva», szerzője Henszelmann Gy. (V.) N.

Eötvös József báró emléke. A VII. ker. állami főgimnázium hatvan növendéke Margalits Ede dr. igazgató vezetésével és több tanár kíséretében kirándult Eresibe Eötvös József báró sírhelyéhez, hol a Szózat és Himnusz elénekzése után az igazgató és Blumgrund Béla VIII. o. tanuló hazafias beszédet tartottak és a sírra díszes koszorút helyeztek.

A VII. ker. magy. kir. áll. főgymnásium önképző köre folyó évi május hó

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

4-én Cherven Floris dr. igazgató úr nevénapján, d. e. 11 órákor az intézeti rajztermében (VII., Barcsay-utca 5. sz.) nyilvános felolvasó gyűlést tartott. A gyűlés napirendje a következő volt: 1. Gaudeamus igitur. Éneklé az énekkar Erődi Ernő tanár ur vezetésével. 2. Jelentés a pályázatokról Blumgrund Béla ifj. eln. 3. Pályanyertes művek felolvasása és szavaltatok. 4. Díjak kiosztása. 5. Gaal: Serenade: Előadja az intézeti zenekar Zerkovitz Rezső vezetésével.

A brassói róm. kath. főgymnásium f. hó 4-én tartotta 14-ik rendes gyűlést. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után szavaltak: Otrobán Radó VI. o. t. Tóth Kálmán «Szilágyi Erzsébet»-ét, Lőrincz J. VII. o. t. Vörösmarty «Hontalan»-ját, előbbi jobban, utóbbi csekélyebb eredménnyel. Ezután a versenyszavaltatok következtek. A VII. osztály részére Tompa «Sirboltban» című költeményére hirdetett pályadíjat a kör minden kételkedés nélkül, eljenzések között ítélte oda az egyedül jelentkezett Kovácsy Dénesnek. A VIII. osztályból kettő jelentkezett a királyi monológjának előadására, Vörösmarty «Csongor és Tündé»-jének V. felvonásából; ámbar Major jobban szavalt, mint Verzár, vezető tanár ur mégis megosztandónak vélte a kettő közt, a mit a kör elfogadott. Végül felhívja vezető tanár ur a hivatalnokokat, hogy a zárógyűlésre, mely nyilvános lesz, az önk. kör ez idei életéről részletes kimutatást készítsenek. A gyűlés névsorolvasással ért véget.

Szerkesztői üzenetek.

Perl Imre. Székhérvár. Nem emlékezünk arra a dolgozatra, de majd utánna nézünk. Annyi nálunk a dolgozat s a levél, hogy azok között könnyen el is tévedhetett. Kis türelmet kérünk. **Kilényi testvérek.** Arad. Legközelebb jönnék. **Gödri Béla.** Brassó. A mint kissé rendbe jövünk, azonnal elküldjük. **Bajkó Zs.** S.-Sz.-György. Köszönjük figyelmét, de az érettségi feladatok megvannak nekünk. **Kún B.** Hmvasárhely. Azt hisszük, nem nagy baj. A fejtörők összeállítását nem maga a szerkesztő végzi s ha az alkalmazott ilyen kis hibát elkövet, ne nehezteljenek érte a szerkesztőre. **Csizsár J.** Ön egyik legszorgalmasabb munkatársunk a «Fejtörők» készítésében. Valóban nem vettük észre, hogy az a földrajzi kérdés kétszer jelent meg a mi lapunkban. **Kún Béla.** Mind a kettő megérdemelte. **Hidvégi J.** Arad. A szótagrejtvény gyenge. **Janisch L.** Eperjes. Levél meg. **L. J.** Debreczen. Fordítás németből. **Huszár Gy.** N.-Kőrös. Kérjen Bódogh J. úrtól, Bpest, központi távirada.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL

főgymnásiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda részvenytársaság.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

HIRDETÉSEK

felvetetnek és jutányosan szamittatnak.

Báró Eötvös József
síremléke.

Lapunk múlt számában említettük, hogy a VII. ker. áll. főgimnázium növendékei tanáraik vezetésével kirándultak Eresibe, Eötvös József báró sírhelyéhez. Képünk Eötvös síremlékét ábrázolja.

Eötvös sírja a Lillenthal báró-család kriptájában van, mely képünkön nem látható, s mely fölött esinos kis kápolna áll. A sír maga több öl hosszú és széles, vasráccsal kerített helyen van, előtérben a magas obeliszkkel, mely a Dunán hajón jövet messziről látható, mivel a kripta magas hegyen van, honnan az egész Csepel sziget a maga fehér-tornyu templomaival látható le Adonyig s föl a budai hegyekig.

Az obeliszk sósokuti kőből van s majdnolc méter magas. A Duna felé eső részén Eötvös domborművé feje látható, alatta ezen fölirással: Épült közadakozásból 1871.

A VII ker. főgimnázium ifjusága minden évben le szokta róni a kegyelet adóját báró Eötvös József iránt.

Példáját követi a budapesti ref. főgimnázium ifjusága is, mely vasárnap vonul ki Eresibe, hol a sirnál emlékbeszédet Csiky VIII. o. t. mond, társai ódákat szavalnak s hazafias dalokat énekelnek.

A kirándulás könnyen eszközölhető akár hajón, akár vasuton, mert Ercsi csak másfél órára van a fővárostól s a vonat reggel 8-kor indul s este 8-kor tér vissza.

A hazafias kegyeletnek ily módon való megnyilatkoztatását s az Eötvös sirjához való kirándulást melegen ajánljuk a fővárosi iskolák ifjuságának figyelmébe.

IRODALMUNK JELESEI.

— ARCKÉPCSARNOK. —

ZRINYI MIKLÓS.

(1616—1664.)

Ő a kard és lant hőse, a kiról Gaál Mózes tanár ur nektek a lapunkban közölt szép történeti regényt írja. Ebben a regényben Zrinyi jellemének fejlődését írja meg, azokat a nemes vonásokat tüntetve föl, melyeket követendő példának állíthat maga elé a tanuló ifju.

Zrinyi hős volt, hadvezér és író egy személyben. Sokat kellett tanulnia, önmagát művelnie, míg azzá lett, a minő volt. Egyéniségének értékét annak köszönheti, hogy sokat tanult. E nélkül nincs tudás, nincs igazi nagyság. A születés, vagyon, rang nem boldogít, — a tudásban s a lélek műveltségében rejlik egyéniségünk igazi értéke.

A mit ti a főntebb említett szép regényből tanulni fogtok, az teljes világításban fogja elétek állítani Zrinyi jellemét. Ezért most csak az ő száraz életrajzi adatainak elsorolására szorítkozom.

Zrinyi Miklós, a szigeti hősnek unokája 1616-ban született. Hogy ifju korában milyen volt, azt szépen leírta nektek Gaál Mózes. Iskolái végeztével, már 1637-ben horvátországi

bán lett, miután előbb már 13 éves korában főlovászmester, muraközi kapitány, zalai és somogyi főispán lett. Mint bán jelentékeny szerepet játszott a hazai ügyekben. 1650-ben Légradon békét kötött a kanizsai törökkel, de már 1651-ben elvette a törököktől Koszteni-czát. Ekkor építtette Uj-Zrin várát, hogy a törökök berohanásainak gátat vessen.

1662-ben Montecucoli császári vezér, a ki a szt.-gotthardi csufos békét kötötte a törökkel, egy röpíratot adott ki, melyben eljárásának védelmezése közben nem valami tisztelettel szolt a magyar hadi tudományról. Erre egy felelet jelent meg, mely élesen támadta meg Montecucolit. A röpírat szerzőjének Zrinyit tartották, s ezért gyűlölte őt meg Montecucoli. Zrinyi e közben oly fényes diadalokat aratott a törökökön, annyi zsákmányt szerzett s foglyot szabadított ki,

hogy hire egész Európában szárnyra kelt. A római pápa dicsérő levéllel és érdempénzzel s arcképével tisztelte meg a törököt leverő hőst, a császár birodalmi herczegi ezimet akart neki adni, a mit azonban nem fogadott el; a spanyol király az aranygyapjas-rendet küldte meg neki; a francia király pári méltóságra emelte;

Bajorország és Württemberg fejedelmei «atya» névvel tisztelték meg; Regensburgban s több más helyen ünnepélyes egyházi meneteket tartottak a Zrinyi által kivívott győzelmek emlékére. Mindez azonban csak fokozta Montecucoli és többi ellenségeinek gyűlöletét és irigységét, a kik minden hazafiui tetteben gátolni igyekeztek őt s keresztülvitték, hogy a magyar őrsereg Uj-Zrinből kivonatott s az őrség idegen katonaságra bízott, a minek következtében a várát a törökök 1664-ben elfoglalták, a kikkel aztán gyalázatos békét kellett kötni. Zrinyi elkedvetlenedve vonult vissza csáktornyai várába, hol 1664. nov. 18-án, 47 éves korában a vadászon egy vadkan megölte. Halála gyászba borította nemcsak a hazát, hanem a külföldet is. Erdemeit minden nemzet méltányolta s Párisban még halotti ünnepélyt is tartottak emlékére.

Zrinyi sok költeményt, dalt, epigrammát írt. Fő munkája a Zrinyiász, hősköltemény tizenöt énekben, mely Szigetvár ostromát adja elő. Prózában írt műve: «Ne bánts a magyart», melyben arról értekezik, hogy a törököt hogyan lehetne kiüzni s ártalmatlanná tenni. Maradtak ezenfelül politikai egyéb munkái is kéziratban. Jelszava volt: Sors bona, nihil aliud.

—r.

A kard és lant hőse.

— Történeti regény. —

(7.)

Az ifjuság számára írta: GAÁL MÓZES.

V.

Válaszsz!

Évek teltek el. Nem gondatlan, léha mulatozásban, hanem a tiszteletre legméltóbb munkában. A jezsuita-atyák nem győzték eléggé dicsérni Zrinyi Miklós urfit, kire fejedelmi vagyon, az örökölt név minden előnye, szem- és szájkivánta gyönyörűsége vár az életnek, s ime ez az ifju éppen olyan kitaró a tanulásban, mint a szegény nemes ember fia, ki a tudományra, mint kenyérkereső foglalkozásra, szánja magát.

Nem érezte a jámbor atyákkal, hogy ő immár főispánja Zala és Somogy megyéknek, néhány év múlva pedig kapitánya lesz a dunántúli hadnak, majd országzászlósa, horvátországi bán.

Ugyan, miért is törli annyira magát, hogy Seneca tudós könyveit tanulja, bölcseséget merít Liviusból, gyönyörködik Virgilius pásztorkölteményeiben, lelkesedik Aeneas viszontag-

ságain; sőt isten tudja hogy és mint, könyveket szerez, melyek a forrongó Európa többi országairól, többi népeiről szólnak. Tudja, hogy mi történik Angliában, mi Francia- és Németországban.

Példátlan dolog ez Magyarországon.

A főnemes urfiba beletöltöttek hol könnyen, hol nehezen annyi diák tudományt, hogy a diétákon latin orációt mondhasson el, egy-két citatummal felékesitse, aztán lásson előbb a maga birtoka, s ha ráér, a haza dolga után. Egy-egy peres jószág miatt évekig elveszekedett a prókatorait, házasuló kedve támadván, igen gyakran okosan kifundálta, hogy melyik leány, vagy javakorban levő özvegy asszony hozna több birtokot, mert nagy dolog a birtokszerzés . . . aztán fényes esküvőt tartott, még fényesebb keresztelőt, névnapot, szüretet, sorra látogatta rokonait, rendeztek napokig tartó vadászatokat . . . muzsikaszó, dinom-dánom, táncz, hatalmas ivások, ezek voltak a XVII. század főnemességének foglalatosságai.

Ha mit irnia kellett, ott volt az íródeák, házi titkár, előhozta a kalamust, neki tenyerelt a tölgyfából czifrára kifaragott asztalnak és írta, a mit a nagy ur ő kegyelme oda mondogott vagy komoly fontossággal, vagy haragos «teremtették» között.

Zrinyi Miklósnak nem ilyen volt a nevelése.

A tudományt, írás-mesterséget szerető Pázmány Péter gyámfia és tanítványa volt ő, ki lelkének szárnyalását erőszakkal meg nem akadályozta, ő hadd szárnyaljon az a lélek büszkén és merészen; jobb idők hirdetője legyen a háboruk zajában . . .

Fölserdült testben és lélekben egyaránt éppé, kivált a többi ifjak közül, mikéntha a Génusz homlokára véste volna ő nagy hivatottságát. A tanulás el nem puhítá, keze csodálatos ügyességgel forgatta a kardot, mintha tollat sohasem forgatott volna, csak a harci riadó sürgető riongását értette volna; délczeg, erős testü ifju lett a sokat ígéro gyermekből, ki üzte a vadat a rengeteg erdőben, a bátorságnak hallatlan műveivel bámulatra ragadott; csak a zajos, kiesapongó mulatozásoknak nem volt barátja. Ez volt közötté és harezias ősei között az egyik lényeges különbség. Művelt lelke idegenkedve fordult el a zabolátlan, a léha társaság szokott kedvteléseitől. Szivesen olvasgatott, írt nemcsak leveleket, utasításokat, hanem egyebet is.

És mégis, midőn azt fontolgatta elméjében, hogy minő utat válasszon élete feladatának teljesítésére, nem a komoly, esendes tudomány választá, hanem a kardot.

Gyámja, a biboros érsek, komoly szóra hivatá egyszer magához az ifju Zrinyi Miklóst.

— Fiam uram — kezdé jóságos, szelid hangon — azért kéretem magamhoz, hogy jövő sorsáról beszéljünk.

— Régóta forgatom elmémben ezt én is — felelé az ifju — tudom, hogy közeledem ahoz a korhoz, mikor a magam embersége határozza el, mitévő legyek.

— Nagyszombat iskolája már szűk és szegény fiam uramnak, tudom, de nem szeretném, ha ennyivel megelégednék, nem is elégedhetik meg. Világot kell látnia, tapasztalatot kell szereznie, hogy e kicsiny hazának ne legyen szűk látókörű fia, mint — fájdalom — oly sokan a magyar főúri ifjak közül. Szeretném, ha idegen földet látna, szépet, jót tanulni szüksége van a magyar főúri sarjadéknak. Volna-e kedve fiam uramnak egy esztendő Olaszországban tölteni?

— Hogy volna-e kedvem? . . . Régóta érlelődött szándékom, mit beváltottam volna minden áron. A művészet szeretete vonzott oda, hazáját látni azoknak a költőknek, kiknek másfélezred éves munkáiban olyan gyakran elgyönyörködöm. Tudom, hogy mi idehaza soknak vagyunk a hijával, nagyon soknak.

— A háboru megöl minden előrehaladást. A török —

— Átok a nyakunkon s nem tudjuk lerázni, pedig száz esztendeje érezzük siralmas nyűgét. Meg a sok torzsalkodás a vallások dolgában.

— A protestánsok, fiam, a protestánsok —
— Ők is, érsek atyám, ők is, de mások is . . . a katolikusok sem olyanok mindig, mint lenniök kellene.

— Fiam uram, nem ismeri még kellően a világot, ha majd jobban beletekint a hazai állapotok szövevényébe, másképpen fog gondolkodni.

Az ifju nyilt, okos szemeivel nézett a hatalmas főpapra; nem növendék, bátortalan gyermek volt immár, hanem férfiú. Ugy beszélt, mint egy igazi férfiú.

— Így fogok, érsek atyám, mindig gondolkodni, mert tisztán látnak szemeim. Én soha el nem ítéltem Boeska István és Bethlen Gábor uraimékat a miatt, hogy a protestáns vallás védelmének az örve alatt védték a megsorbított magyar alkotmányt is.

Pázmány Péter az ifju vállára tette a kezét, mélyen a szemébe nézett és kissé halkabb hangon, mint szokott, csaknem ünnepélyesen felelt:

— Látja, kedves fiam uram, bármit mondjon is rólam a késő maradék, de a magyar hazá-

nak rossz fia én sem voltam. Hive maradok mindvégig a koronás magyar királynak, de nem kárhoztattam és nem kárhoztatom az erdélyi fejedelmeket, kik az alkotmányt megerősítették békeszerződéseikben. Ezt üdvösnek és hasznosnak vallom. Mindig szüksége lesz a mi nemzetünknek arra, hogy alkotmányához törhetetlenül ragaszkodják, szeresse a maga nyelvet . . .

— Köszönöm, érsek atyám, ez engem megerősít hitemben, ez megizmosítja szent meggyőződésemet.

— Miféle meggyőződésedet, fiam?

— Azt a meggyőződésemet, hogy bármennyire szeretem is a tudományt, életem feladatául mást kell kitűznom.

— Megállj, ha apai tanácsom ér valamit, latba vetem a te jóvöltodra, kedves gyámfiám, . . . öreg vagyok, hát zokon ne vedd, hogy tegezek . . . neked, mint Zrinyi-fiúnak örökölt kötelességeid vannak. Láthattad, hogy soha egy szóval sem biztattalak, hogy állj vallásunk szolgálatába, légy apostola annak, pedig tudom, milyen oszlopa lennél. De lásd, a török-verő Zrinyiek méltó sarjadéka vagy, meglészen a vitézség mellett szivedben az állhatatosság, kipróbált jellem, hűséged a törvényes királyhoz olyan lesz, mint a szikla —

— Érsek atyám, túlságos —

— Nem, fiam, én túlságosan nem dicsérlek, de ezzel régóta tartozom neked, csak hát nyeld le valahogy . . . téged a gondviselés arra szemelt ki, hogy dicsőséggel folytasd azt a munkát, melyet nemes elődeid megkezdettek, törd a törököt; ezzel nemes bajnoka leszel a szelid vallásnak s a megsanyagott hazának. Mind a kettőnek szüksége lesz a védőre. Aztán . . . még valamit szeretnék a szivedre kötni . . .

— Hallgatom, érsek atyám.

(Folytatása következik.)

Nő világnézet nyer kifejezést

Vörösmarty Mihálynak

„Gondolatok a könyvtárban“ cz. költeményében?

A Tanulók Lapja irodalmi pályázatán jutalmazott munka.

Irtá: SCHILLER BÓDOG.

Vörösmarty lyrájának alaphangja a komoly méltóság, a lét nagyérdékű kérdései felé forduló tekintet magasztosultsága. Ritkán röppen el lantjáról az enyelgésnek, a szeszélynek naiv vagy humoros hangja, mint «A kis leány bujában»,

* S. B. a pozsonyi kir. kath. főgimn. 8. o. tanulója.

vagy a «Tót deák dalá»-ban, ritkán zengi szívének, szerelmének örömet, bánatát, mint az «Idához» irt dalában. Többnyire nagyszerű eszmék és érzelmek ihletik s rezegetik meg lantjának hurjait. A honfiu bizalma csendül meg a «Szózat»-ban, törhetetlen reménye a «Jóslat»-ban, elkeseredése s haragja a nemzetetlen főranguk ellen az «Uri hölgyhöz» és az «Elhagyott anya» czimű költeményekben. A népek szabadságáért, egyenlőségéért, boldogságáért rajongó szív dobogása hallik a lengyel nemzet vesztét sirató ódákból, az «Élő szobor», az «Elveszett ország», az «Emberek» borongó soraiából. A világ folyását higgadtan kutató elméje olykor költői alakba olvasztja tapasztalatait, megfigyeléseit, elmélkedéseit, szóval: *életbölcsejét*. Két költeményben rakta le azt. Az egyik a «Merengőhöz» irt ódája, melyről büszkén mondhatta a költő özvegye, Csajághy Laura, hogy szebb nászajándékot menyasszony nem kapott, a józan meglegedésnek, a szertelen vágyakról, elérhetetlen célokról való böles lemondásnak apotheosisa, a szűkebb körben forgó egyéni életnek jelöli ki feladatát, működésének terét s határait; a másik, a «Gondolatok a könyvtárban» czimű költeménye, föltünteti az egyének, mint a nemzet fiának, a népeknek, az emberi nemnek rendeltetését, az összeségben elfoglalt helyét s szerepét, kifejti a tőlük megvalósulást követelő eszméket s megmutatja törekvésük eredményét. Amott, mint a meglett férfiú érett, kiforrott meggyőződése, oktatva, intve lépnek elének a költő életelvei, emitt előttünk jegezedik ki világnézete az eszmék és gondolatok küzdelméből.

Mi Vörösmarty világnézete?

Könyvtárba lép. Körülötte magas polczokon összehalmozottan egymás mellett hevernek századok és ezredek szellemi kincsei, lezajlott koroknak, letűnt népeknek művei s tán egyedüli emlékei a mai kor alkotásai s tanulmányai mellett. De a költőnek a jelen, mult s jövő birodalmain villámsebességgel átfutó tekintete, a távoleső képzeteket összefűző szelleme mélyebbre hatol s a könyvek keletkezését vizsgálja. Miből készültek e betűkkel sűrűn behintett lapok? Rongyokból. — «elhányt rongyok»-nak nézi az emberiség fáradozásainak legszebb, legbecsesebb gyümölcseit. Sötét eszméi tovább fűződnek. Mily megdöbbentő s kétségbeesítő az ellentét a könyvek anyaga s tartalma között! Ez a gyermekkor ártatlan kedvteléseit, az eszményi szerelem tiszta örömeit festi — egy hitványul megejtett szüz öltözetén. Az ott a törvénykönyv, részrehajlatlan szigorával s méltányosságával, s lapjai valamikor lelkiismeret-

len birák, elvetemült lázadók s kegyetlen zsarnokok tagjait fedték. A természeti erők, a «számok és gépek titkai», melyek a teremtés uraivá emelik az embert, a lélekölő testi munka nyomorult áldozatainak ruháján táruznak föl előttünk.

«Az örült ágyán bölesfej álmodik;
A csillagászat egy vak koldusasszony
Czondráin méri a világokat:
Világ és vakság egy hitvány lapon!
Könyv lett a rabnép s gyávák köntöséből,
S most a szabadság és a hősi kor
Beszélt benne nagy történetét.
Hűség, barátság, aljas hitszegők
Gúnyáiból készült lapon regél.»

E vérfagyasztó ellentét, e meghasonlás a komor valóval hiu, üres dologgá, *hazugsággá* változtatja azt, a mire legbüszkébbek vagyunk, szellemi életünk fejlettségét és gazdagságát, merő hazugsággá aljasítja legszentebb érzelmeinket. Hazugság, tettetés metelyezi meg életünket minden téren.

«Irtózatot hazugság mindenütt!»

Gondolatainak láncolata újabb eszméket idéz fel. E szellemi kincseknek feladata és célja foglalkoztatja a költőt. Mit érnek e könyvek s mi hasznot hajtottak? Kizárólagos birtokát alkotják néhány ezernek, kiknek a sors kegyéből kiváltságos helyzet jutott osztályrészül, s a kik e szellemi életben lelik legtisztább örömeiket, s lelhetnek a földi üdvöt, ha gyarlóságukat tökéletesség váltaná fel, ha

« . . . istenészszel, angyalérzelemmel
Használni tudnák éltők napjait.»

De szabad-e egyáltalán az élet nagyszerű kérdéseitől elfordultan, ezeknek az állítólagos kincseknek önfelelt szemléletébe, mohó élvezetébe merülnünk? Jogunkban áll-e, hogy

« . . . léha tudománytól
Zabáltan elhenyéljük a napot,
Az isten napját, nemzet életét?»

A tudomány rendeltetésének kérdése ez, mely első csirázása óta gondolkodóba ejtette a legnagyobb szellemeket, s melyre már Bacon a tudománynak és a gyakorlati élet követeléseinek összeegyeztetésével válaszolt. Szabad s illő-e, hogy hatalmas tehetséggel megáldott emberek holmi kicsinyes feladatok megoldására tekozzanak egész életüket, roppant tevékenységüket? Jogos dolog-e, hogy a fény mivoltát, a homerosi szövegkritika problémáit, a «Divina Comedia», «Hamlet» vagy «Faust» szépségeit s rejtett igaz-

ságait, a nyelvek eredetét s rokonságát kutatásuk mélyrehatóan, hangyaszorgalommal, hogy széleskörű vizsgálódásaik eredményét vaskos kötetekbe foglalják, míg körülöttük származás és nyelv, vallás és műveltség, rang és vagyon, ezer meg ezer korlát és örvény választja el az embert embertársától, míg körülöttük, nyugodalmasszobájuk ablaka alatt sötétben hömpölyög az élet zúgó árja s vésteteljesen háborog az elégedetlenek, az éhezők sok milliónyi hada? «Egyetemeink homályában», mondja Macaulay, «egyetemi parkjaink hüvös árnyában gyülekeznek a jövőkor vandáljai, kik hivatva vannak arra, hogy majdan lerombolják társadalmunkat, műveltségünket, világrendszerünket.» És ezért ama kérdésre csakis rideg nemmel felelhet a költő. Szellemi haladásunk nem hozta magával az üdvös fejlődést egyéb téren is, nem járult hozzá az emberi nem boldogításához, nem enyhítette a mindenünnen felénk siró, száraz arczu nyomort; hisz látjuk:

«... a rongyos ember böszült kebele
Dögvészt sóhajt a hir nemzetére.»

(Folytatása kövekezik.)

„Űj földesur” vázlatja.

— A Tanulók Lapja irodalmi pályázatán jutalmazott dolgozat. —

Irtta: KAPROS JÓZSEF.

Főbb vonások.

Jókai e társadalmi regényében egy német generális magyarrá lételeit rajzolja, igazolva hogy nem tudjuk elhagyni azon helyet, hol egy kedves halottunk pihen. Megismerjük a Bach korszak társadalmi viszonyait és a kormány németesítő rendszerét, szokásait, törekvéseit.

A regény két kötetből áll. A cselekmény az elsőben éri el tetőpontját, Hermine megszökésével: a második pedig magában foglalja a költői igazságszolgáltatást. — Minden főbb személylyel szembe van állítva egy másik, egy ellentétes: a korrallal haladó Ankersmidt ellentéte a félrevonult táblabíró; a hetvenkedő Vendelin-é a tősgyökeres magyar gazda: Kampós; a valódi férfival, Aladárral szemben áll Grisák, Bräuhäusel és a többi aljas lelkűek. Különösen Straff; a legigazabb nővel és hitvesével: Erzsikével pedig Corinna, a hűtlen csapodár delnő.

Első kötet.

I. Régi ember, új idő.

Tél van. Garanvölgyi Ádám, volt táblabíró, engedve az új szokásoknak, feldult jószágán elvonultan él. A sok bajnak oda sem néz, csak pusztuló birkáit sajnálja és doktorért küld. Csakhamar jön a szomszéd Ankersmidt ügyvéde: Dr. Grisák. Ezt orvosnak nézi és csak a birkák közt érti meg Grisákot, kivel, megtudva, hogy földje jó részét sógor asszonyától, Pajtay-nétől megvette az új szomszéd és ahoz még az ősi kastélyt is szeretné, irodájába a méhesbe megy és nem adja az ócska házat semmiért, hanem átlátva az ügyvéd ravaszságán, ő is a Reichgesetzblattra utal, mire Grisák elmegy.

II. A szerencsétlenség, mint iparüzlet.

Ankersmidt szolgálói csehek; Garanvölgyi magyarok. Kampós az ispán. Ez oltalmába fogad egy csalót, ki magát Petőfinek adja ki, de ura bizonyítja tévedését és 50 frtot küldet a csalónak, mit az álnok tettetéssel el is fogad és kieserelve az ispánéval kalapját, mit az drága emlékül eltesz, megy a világba.

III. A vén katona és családja.

Ankersmidt egykor vértés őrnagy, örökölve neje vagyonát, birtokot vesz hazánkban és mint gazdaságot üz. Két lánya van: Hermine és Eliz; egyik az apja, másik anyja képmása, nevelőnőjük Miss Natálie. A bujdosó ide is ellátogat, de a lovag hamar kiismeri és mikor még szomszédjáról is árulkodik, rendreutasítja. Mégis a háznál marad és kézbekeríti Eliznek Garanvölgyihez irt levelét, melyben értesíti azt a csaló árulkodásairól. Mikor elolvasta, elküldi Gyuszitól; míg az odajár, bemutatja magát a három nőnek, mint Bogumil lengyel gróf és Hermine és Natálie rokonszenyét felkölti. Garanvölgyi olvasatlan küldi vissza a levelet. Bogumil kap az alkalmon és a táblabíró ellen tüzezi az atyát, ki kíváncsi levén a levél tartalmára, haragosan szomszédjához indul.

IV. A kik egymást meg akarják enni.

Utközben esillapszik dühe. Garanvölgyi elébb humoroskodik, de nemsokára kiönti lelke minden keservét. Megtudva a lovag, hogy még egy fia is rab, megbékül s hogy Kampós felolvasása folytán megérti a levelet, mit Garanvölgyi emlékül elkér, hazamegy és elküldi Kampósnak az utközben megígért fegyverengedélyt. Megörül az és a csaló jut eszébe, előkapja

emlékül eltett kalapját és dühében összetöri. A lovag pedig Elizt vonja kérdőre és mikor büntetni akarja, megbocsát neki.

V. Hogy jut az ember a legelső kanászkalaphoz?

Az 185* év bőven termett, különösen repezét. Jött az aratás és míg Garanvölgyi cselédeivel munkában izzadt, addig szomszédja, mert arató gépei voltak, pihent. Ispánja Maxenpfuteh Vendelin elüzte a munkát kereső palóczoikat is, de mikor a gép nem vált be, ő is a régi módhoz folyamodott. Eközben elloptak 12 yorkshirei sertést. Ankersmidt irt Grisáknak, hogy beszéljen Bräuhäusel kerületi biztossal a sertések kutatása végett. Ez ügyben a munkából elvonták minden cselédét és benn tartották hetekig. Ezalatt Grisák és a biztos tárkliztak; szóhajott, hogy a Tiszai zsilipnél az építő mérnök Grisák, ki Pajtayné óhajára folyamodást küldött be Straff leveleivel Garanvölgyi Aladár fogsága végett. Szóba jönnek a sertések is. Otthon szünetel a munka, nincs ember, eső közeleg. Végre Garanvölgyi segít a bajon. A városba irt hat levelére pedig egy bélyegbüntetési számlát kap: mire a cselédek is hazatérnek eredmény nélkül. De Vendelinhez jön Vak Mihály álnév alatt Szemes Miska szegény legény és pakszust szerez a 12 malaczra.

VI. A szép szellem.

Pajtaynéhoz jön a négy udvarló: Törkölyi Tivadar földes ur, Taréjy Nándor bálrészvényes, Fellegormi Danó poéta és Grisák. Corinna ez utóbbival tanácskozik és folyamodást irtat, s a folyamodáshoz csatolja Straff leveleit is. Grisák szerelmes a nőbe és mikor elmegy, Corinna levelet ír Straffnak Kápolnára. Ankersmidt találkozik az előle menekülő Grisákkal és folyamodást irtat vele az ifju kiszabadítása végett. Egyszerre érnek Corinnához, ki azonban nem siet a rab ifju mentésére, pedig menyasszonya, mire eltávozik a két férfi.

(Folyt. köv.)

Nőnek képzeled a jó tanulót otthon és az iskolában?

Soha sem volt annál könnyebb feladat, mint arról írni, hogy milyennek képzelem a jó tanulót otthon és az iskolában.

Ötvennyolczan járunk a második osztályba s

közülünk hármunkat szeretnek legjobban a tanár urak. És mit gondolnak miért?

Azért, mert jó tanulók vagyunk! — Leirom tehát, hogy mit csinállok én otthon és az iskolában.

Reggel korán kelek fel, felöltözöm, azután arra kérem a jó Istent, hogy segítsen napi munkámban. Ezután átismételem napi leczkém, megreggelizem és bucsút veszek édes anyámtól, megígérem neki, hogy jól fogom magam viselni s elindulok az iskolába, a hol saját jövőmet munkálom meg. Ezt én jól fel tudom fogni, azért tisztelettel viseltetem az iskola, tisztelettel s szeretettel tanárain s szeretettel iskolatársaim iránt.

A tanítás előtt szívesen segítek társaimnak, a mit én tudok, elmondom nekik is; ha meg-esik aztán, hogy én nem tudok valamit, vagy hiányoztam az iskolából, ők is szívesen segítenek nekem.

Ha bejön az osztályba a tanár ur, esendesen ülök helyemen, nem tekintetek ide s tova, hanem az előadásra figyelek. Oly rut dolog az, mikor a tanár urnak mindig kell valakit figyelmeztetni akár durczás és kevély magaviselete, akár pedig hanyagsága miatt. A jó tanulónak szerénynek kell lennie, nem szabad azt gondolnia, hogy feljebb áll társainál akár szép tehetsége, akár pedig előkelő származása miatt, mert mindez nem az ő érdeme! Legyen a deák szorgalmas, kövesse tanára figyelmeztetéseit, tanácsait, mert azok sohasem válhatnak kárára.

Otthon is viselje magát a jó fiu szerényen, legyen hálával eltelve jötevői, különösen pedig szülői iránt, s mutassa ki eme háláját feltűnő szeretetével, engedelmisségével. A hálátlanság a legrutabb dolgok közé tartozik, kerülnünk kell ezt egyrészt azért, mert erkölcsatlanságra, nevetlenségre mutat, másrészt pedig azért, mert káros következményei vannak. Megszünik jötevőnk irántunk tanúsított jóindulata, bizalmatlanok lesznek irányunkban, sőt meg is vetnek.

Szeresse a jó deák testvéreit, ne veszedjék és ne civakodjék velök, de legyen közöttük jó egyetértés, tisztelje őket, különösen pedig az idősebbeket. Ha haza jön az iskolából, végezze el mindenekelőtt dolgait, s ha azzal kész, töltse idejét kellemes szórakozással, ne legyen henyé, ne foglalkozzék oly dolgokkal, melyek kárára vannak, ne keresse az élvezeteket, hanem itt is oly dolgokra törekedjék, a melyek a mellett, hogy nem kerülnek fáradságába, testének vagy lelkének hasznára szolgálnak.

Szeresse és ápolja a virágokat, mert igazat

mond a költő e helyen: «A ki viragot szeret, az rossz ember nem lehet.» Ne vonja vissza magát a társaságoktól sem, de nem szabad megfelekednie itt sem azon tiszteletéről, melyet embertársainak tartozik. Viselkedjék mindenütt illendően, így fog csak díszére válni családjának és az iskolának, melynek tagja! Törekedjék jól tenni embertársaival, ha neki van valamije, adjon másnak is szívesen, mert csak akkor remélhet szép jövőt, ha nem bántja őt lelkiismerete, ha meg van győződve, hogy embertársai szeretik őt s hálára vannak iránta kötelezve!

Csak az, a ki így él gyermekkorában, fárad és dolgozik, kerüli a rossz társaságot, csak az lehet idővel nagygyá, csak az válhat hasznára édes hazánknak és társadalmunknak.

Rajta tehát, kedves társaim, dolgozzatok, iparkodjatok és meg fogjátok látni, hogy munkátok meg fogja hozni áldásos gyümölcseit.

Bernolák Kálmán,
fg. II. o. tan.

Az ibolya.

(Parabola.)

Irta: PERL IMRE.

Keserv uralkodott egy izben a Hatalmas fejedelmnek kertiben
«Miért viselek büszke koronát,
Ha nem hozok virágokat, miként
Meddő anya?» panaszkodott a tölgy.
A szőlőtő fájdalmasan zokog:
«Mi haszna, hogy édes gyümölcsömet,
Az ember oly fennen dicséri, ha
Csak falra futva tespedek imitt
S nem adhatok árnyékot semmikép
S alattam vándor nem pihenhet: Oh!»

Szomoruan beszél a rózsatő:
«Minek is élek! Még nem tudtam eddig
Bimbót sarjadzni én boldogtalan!»

Igy szólva, mindhárman zokogni kezdtek,
Csak egyedül a kicsiny ibolya,
A mely szerényen meghuzódva élt
A kert egy elhagyott szögletén
Nem állt a zugolódóknak karába.

A fejedelem a kertnek utjain
Bolyongva, halla mindent. Ő tehát
Az ibolyát imigy kérdezte meg:
«A társaid mind büslakodnak és
A te szived mégis vidám? Hogyan
Lehet ez, mondd'sza nékem az okát!»

«Uralkodóm — felelt az ibolya —
Ugy gondolom, te ültetél ide
S azért e helyen oly jó, kicsiny
Ibolya akarok én lenni, mint
A hogy tudok.»

Ifju barátom légy
Hasonló a piczinyke ibolyához,
Tedd mindig azt, mi legjobb és higgyed,
Hogy isten helyezte téged ama helyre,
Melyet betölteni e földön itt
A hivatásod és lelked kötelme!

Képünkhöz.

Poe Edgárnak, a híres amerikai költőnek «Holló» című versét illusztrálva mutatjuk be. Ott ül a költő elmerengve s gondolkodva, mikor a holló megjelenik neki s vele párbeszédet folytat, mely a csodaszép költeménynek, melyet Szász Károly kitűnő fordításában bírnak, tárgyát képezi.

Poe (ejtsd Po) Edgar Allan 1809. febr. 19. született Baltimoreban. Miután az egyetemről kizárták s a katonaságtól megszökött, az írói pályára lépett, több helyen lapot szerkesztett, s kicsapongó és boldogtalan élet után meghalt 1849. okt. 7-én szülővárosában.

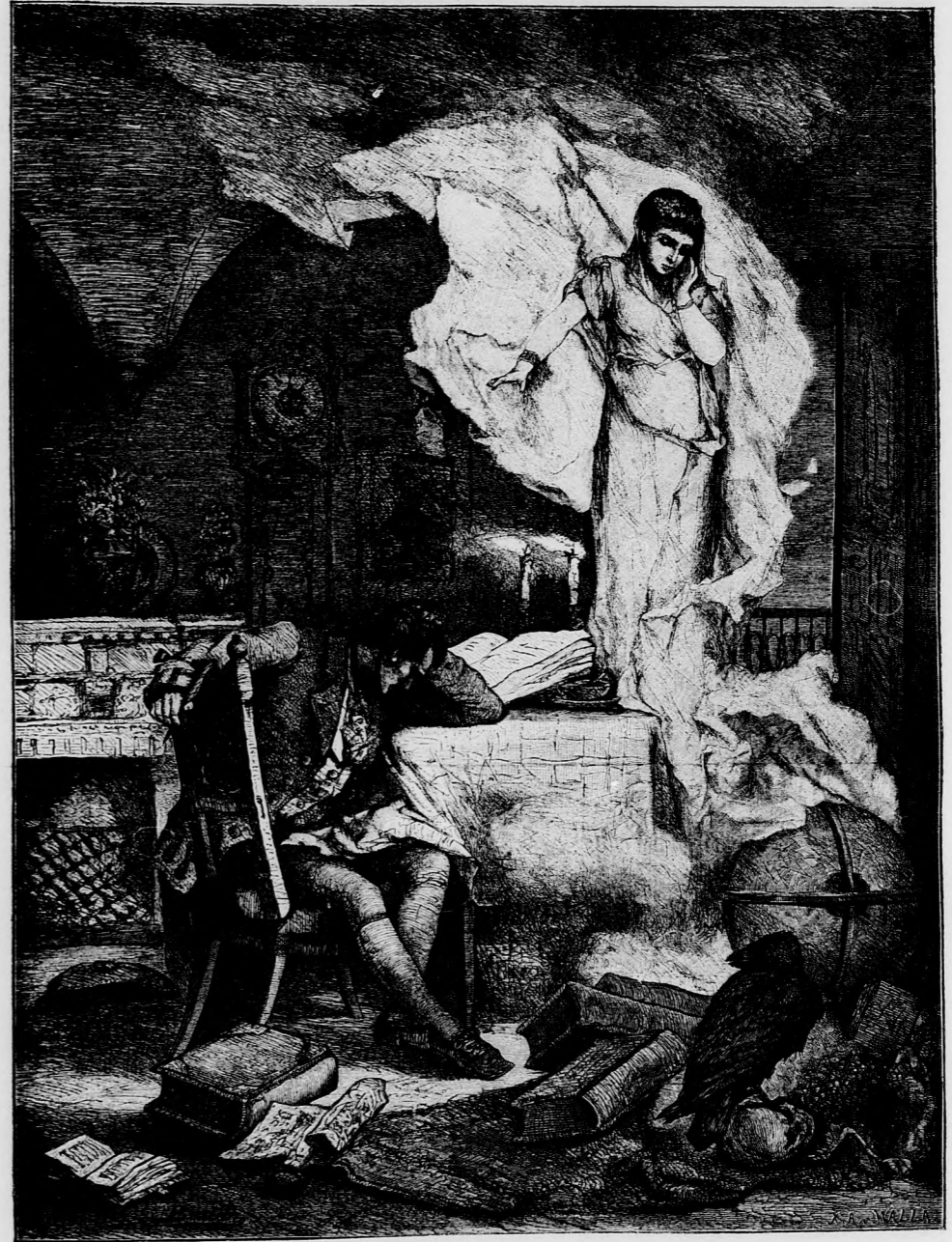
Beszélei, melyekben a fantasztikus és borzalmas elem az uralkodó, nagyobb részt szintén megjelentek magyar fordításban Hang Ferencztől. Bővebben olvashatni a költőről Szana Tamás Nagy szellemek című munkájában.

Sophokles.

— Irta: Boros Gábor dr. —

(5. folytatás.)

6. *Philoktetes* 409-ben került előadásra s Lemnos elhagyott szigetére vezet. Itt hagyták volt a trójai háboruba vonuló vezérek Philoktetest gyógyíthatatlan sebe miatt. Ámde meg van jósolva, hogy Heraklesnek Philoktetesnél levő nyila nélkül nem győzhetnek a görögök, s most Odysseus és Neoptolemos ide jönnek a szigetre, hogy vagy szép szerével, vagy csellel megszerezzék a nyilat. Philoktetes kérésére azonban Neoptolemos, a kiből fölbred a lelkiismeret, megígéri, hogy elviszi őt hazájába. Már indulni akarnak, midőn Philoktetest újabb roham lepi meg s nyilat teljes nyugodtsággal Neoptolemosra bizza. Mig a szenvedő hős alszik, a kar azt javasolja Neoptolemosnak,

A HOLLÓ. POE EDGÁR VERSÉHEZ.

Baditz Ottó festménye.

szökjék meg a nyíllal. De az ifju fölháborodik e kívánságra s midőn az alvó fölébred, bevallja neki, hogy Trójába akarják vinni, mire emez visszaveszi nyilát. Odysseus hiába inti az ifjut, hogy ne adja vissza s mikor erőszakhoz akar nyulni, Philoktetes ráirányozza a nyilat. Neoptolemos azonban visszatartja a fegyvert s megígéri, hogy bármi következzék, teljesíti a hős kívánságát: haza fogja vinni. Így már-már meghiusul a görögök reménye, midőn közbelép Herakles s kijelentvén, hogy az istenek akarják így, Philoktetes késznek nyilatkozik a Trójába menetelre.

Ugyanezt a themát földolgozta Aiskhylos és Euripides is, de műveik elvesztek. Bár Sophokles késő vénségében írta e darabot, nem igen látszik meg rajta a kar gyöngesége, a költői ér itt is frissen buzog. A jellemek gyönyörűen kidolgozva, s akár az ifju, őszinte, nemesszivű Neoptolemost, akár a diplomatikus, ravasz Odysseust, akár a lelki nagyság példányát, a szenvedő hőst nézzük, egyaránt meglátszik Sophokles mesteri kezének alkotása. Az eseményt azonban annyira összecsomózza, hogy isteni közbelépésre (deus ex machina) van szükség a kibonyolítás végett s úgy ezen, mint a nagyon is szabadon kezelt trimeter, valamint a kar csekély jelentősége tekintetében meglátszik, hogy nagy hatással volt Sophoklesre Euripides.

7. *Oidipos Kolonosban.* Vagy a peloponnesosi háboru elején, vagy 420-ban került színre. De bár ily késői műve a költőnek, mégis nagybecsű alkotás. — Leánya által vezetve jelenik meg a vak Oidipos Kolonosban, az Eumenidák berkeiben. Midőn a kar megtudja kiletét, kitiltja az országból, de Antigone és Oidipos kérésére enged annyi időt, a míg eljő az uralkodó. Thebaiból megérkezik Oidipos másik leánya, Ismene s elbeszéli, hogy az atyai átok teljesült, a mennyiben Eteokles elüzte Polyneikest, ez haddal támadván hazájára, hozzáteszi, hogy a harcz kimenetele Oidipostól függ, a ki akár élve, akár halva áldást hoz arra az országra, a melyben van; jönni is fog Kreon nemsokára, hogy magával vigye Thebaiba. De a Kreon által eltaszított Oidipos kijelenti, hogy nem fog elmenni s megátkozva az egymással veszekedő testvérpárt. Ekkor érkezik meg Theseus, az uralkodó, a kit annyira megnyer Oidipos, hogy őt védelmébe fogadja s biztosítja őt, hogy nem fogja kiszolgáltatni. Míg távozik, a kar elzengi az örökbecsű dalt Kolonos magasztalására. Most Kreon lép föl s távozásra akarja kényszeríteni a két leányt atyjokkal együtt, de az éppen visszatérő Theseus meg-

menti őket. Polynelkes is eljön kérésével Oidiposhoz, a ki azonban folyton hajthatatlan, ismétli átkát s fölszólítja gyermekeit és Theseust, hogy kövessék, elvezeti őket az «érzelmesök» irányában, ott eltávolítja gyermekeit, csak Theseus marad ott s előle egyszerre örökre eltűnik. Midőn a hiradó tudatja ezt a két leánynyal, ezek szívszaggató jajgatásba törnek ki. A kar vigasztalni igyekszik őket, Theseus is belép, de hiába kéri a két leány, hogy mutassa meg nekik apjuk sírját, Theseus kijelenti, hogy ezt tiltja Oidipos végső akarata.

Sophokles e művét Athenai és főleg szülőhelye, Kolonos dicsőítésére írta, a hol nyugalmat talált a sokat szenvedő vak király. Már maga a tárgy természete hijával van a szenvedélyeknek s ezek helyett a darabban tényleg a megragadó a fővonás. Kiválóan sikerültek egyes jelenetek pl. midőn Oidiposhoz jön Kreon és Polyneikes. Theseus szerepeltetésével pedig egyenesen arra czéloz a költő, hogy a jó királyban Athenait magasztalja. Legremekb a kardalok, különösen a kiemelt himnusz.

Sophokles Aiskhylos nyomdokaiba lépett, de nemcsak nem szolgai követője, sőt a hagyomány szerint többféle ujtással állott elé. A harmadik színész szerepeltetését nem ő kezdte ugyan, mert már Aiskhylosnál föltaláljuk, de az ő érdeme, hogy megszilárdítván ennek szerepét, a párbeszédnek több életet, mozgást adott, ez által a lélektani fejlődést szemléltetőbbé, megokolását világosabbá tette. Személyeit általában fényes ruhában, drágaköves korszorokkal, szélesen himzett övvel léptette föl, a zenét bájosabbá, élettel teljesebbé tette. A kardalokok számát 12-ről 15-re emelte s a kart ezáltal jobban helyezhette el az oltár körül; de a kar szereplését szűkebb körre szorította s előtérbe állította a cselekvénybeli párbeszédet, a karvezető szerepét önállóbbá tette, a színészeket és kardalosokat fehér czípével látta el.

A mythos-alkotás korábbi épületét mélyebb alapon, újlag igyekezett fölépíteni. A természetfölötti és csodálatos egyszerű, természetes menetűvé válik kezei alatt s ehez képest a sors felfogásában visszatér a régi néphithez, egyénei nem saját hibájukból, hanem az istenek kérlelhetetlen parancsa, a vak sors folytán buknak el. A rövidlátó ember nem képes átlátni az okozati összefüggést a sors csapásai között, tehát föltétlenül alá kell vetnie magát az istenek kikutathatatlan határozatainak. Erkölesi nézeteinek alaphangja tehát az ember-

nek semmis volta. A kiengesztelődést pedig nem a vétség és lakolás egy arányba hozásával akarja előidézni, hanem az eszmét az élet fölé helyezve, meg akarja mutatni, hogy bizonyos viszonyok között élni többé nem érdemes. Innen magyarázhatók nála a gyakori öngyilkosságok. Szóval, Sophokles a sorstragédia atyja.

Cselekvényei azáltal válnak népszerűekké, hogy a fenséges és megragadó jelenetek hosszú során művészi csomóba bonyolít mindent, a katasztrófát tehát kikerülhetetlenné teszi. Szerkezet tekintetében a helyzetek mesteri rendezése, a hatalmas ellentétek mesteri csoportosítása, a folytonos érdeklődés keltése mind a végső hatás elérésére irányul.

Jellemei erős meggyőződésből, de isteni akarathból, isteni törvények szerint cselekesznek. Minthogy pedig a főtett már rendezesen megvan, mikor a dráma kezdődik, ennél fogva jellemei inkább passiv magatartásuak, de sokoldalúak. Mély emberismerete és finom költői tapintata által nőket is tesz főhősökül, habár a szerelem motivuma nála csak a Trakhisi nőkben található fel. Hőseinek jelleme szilárd, czéljuktól nem tántoríthatja el semmi, nemes szenvedélyvel nemes czélra törnek s ezért idézik föl a részvétet maguk iránt. Jellemzéseiben legfőbb érdeme a természetesség és az eszményi felfogás, valamint az, hogy a jellemeket éles ellentétbe tudja állítani egymással s ezáltal nagyban emeli az összeütközés érdekét.

A vallásos összhang megbomlott már az ő korában s fenséges karénekei épp a lélek e meghasonlásának félelmét dalolják vissza és hogy a kivesző hitet erősítse, olykor mystikus tulzásokba is csap. A kar nála különben mindenkor a tárgynál marad s megnyilatkozásai megfelelnek a cselekvény előidézte hangulatnak, kifejezőivé válnak az erkölcsi öntudatnak, a mely felülemelkedik a szenvedélyeken.

Vége nyelvezetét illetőleg közép helyen van Aiskhylos és utódja, Euripides között. Amaz menydörgésszerű, dithyrambikus szárnyalásu, vakmerő, megdöbbenő még a közönséges beszédben és leírásban is, emez a közönséges életnek szóban gazdag, terjengős, mondhatni családias beszédmódját használja. Sophoklesnél sem ez, sem az nincs külön, ő magasztosan egyszerű, szeliden mosolygó, szójátékokban és elmés fordulatokban bővelkedő s zengzetes.

Ezekért tartják Sophoklest a legnagyobb tragikusnak.

(Vége.)

Szálló igék értelmezése.

1. Gondold meg, hogy ember vagy.

Kr. e. 338-ban, augusztus 1-én megtörtént a khaironeai csata.

Ez volt a kegyelemdőfés Görögország szabadságán. II. Fülöp, makedón király elérte czélját, phalanxával teljesen tönkre tette az attikai haderőt, Athenai politikai nagysága, a mely annyi évszázon át oly sok dicsőséggel virágzott, sirba szállt örökre, visszahozhatatlannul. S Athenai csak kapuja volt Fülöp hódításainak, sorba következett a többi görög állam. A korinthusi gyűlés biztosította ugyan 337-ben ezen államok függetlenségét, de e biztosítás merő látszat volt. Attól az időtől kezdve, hogy Fülöp a perzsák ellen indítandó hadjárat fővezérévé választatta magát, Makedonia lett a hatalmi középpont, a görög nemzeti egység, melynek alapját Fülöp pénze és fegyvere tette, hijával volt a szabadságnak, hijával a nemzeti színezetnek, — szóval Görögország nagysága oda volt.

Fülöp tiszta tudatával birt hatalmának, de a történelemből megtanulta, hogy a nagyok és legnagyobbak is elbuknak, mihelyt tulságosan ki akarják terjeszteni hatalmuk körét. Érezte, hogy a khaironeai győzelem végtelenül elbizakodottá tehetné. Ez ellen tennie kellett, mert nem volt szabad felednie egy pillanattig sem, hogy mi lehet a felfuvalkodottság, a gög s önteltség következménye. Ezért rabszolgájával mindennap fülébe kiáltatta azokat a szavakat, a melyeknek veleje: «Gondold meg, hogy ember vagy!»

Hogy e mondásnak mily kiváló jelentősége van, bizonyítja már az a körülmény is, hogy később Rómában a diadalmenetet tartó győzőnek ugyanezt a böles mondást harsogták a fülébe.

De mutatja azt e mondásnak figyelmesebb megtekintése is, a mennyiben benne rejlik abban nemcsak az, hogy a kevelységtől, felfuvalkodottságtól tartózkodnunk kell, hanem átvitt értelemben az az intelem is, a mely az emberi méltóságra, az ember magasztos hivatására emlékeztet.

Megmondja az, hogy emberek vagyunk a szó teljes értelmében. Dicselkedhetünk a természetadta s önmagunk szerezte erényekkel, de nem tagadhatjuk azt sem, hogy fölöszzámu hibával, gyarlósággal birunk s ezek az emberi tevékenységnek ledönthetetlen korlátai.

Az emberi erő véges. Az ember alkotásai lehetnek szépek, nagyszerűek, maradandó

becsüek, ámde van egy pont, a melyen tul-emelkednünk nem lehet: a még oly szilárd akarattal, a még oly erős elhatározással is megtörök azonnal, mihelyt azt a véges erőt tulságosra becsüljük. Az Icarusok tengerbe hullanak, a Phaetonok elperzselik szárnyukat, lehullnak, elvesznek s bár magasztos czélok után törekeshetnek, mivel erejük, képességük nincs arányban e czélokkal, megsemmisülnek menthetetlenül.

A természet a maga egyénei közül az egyiket több, a másikat kevesebb jelességgel ruházta föl. Az erős támogatja a gyöngét, ez meg a gyöngébbet. Az erők különböző mértéke kiegészíti egymást, az erők különbözősége megszűli az ösztönt arra, hogy az emberek egyesüljenek, ez teszi alapját a társadalomnak, ez az államnak, az egész emberiségnek. Mert a gyöngé erős lehet abban, a miben gyöngé az erős. A nagy ember rászorul a kicsinyre, mert az ember nem tökéletes, egymás hiányait pótolnunk kell közös akarattal, jó indulattal, egymásra utal a természet minden tekintetben. Ezért a hatalmasnak, a tudósnak, a lángelmének nem szabad elbiznia magát a gyöngébb tehetségével szemben, mert ez előbb-utóbb megboszulhatja magát.

Mérlegelnünk kell jó tulajdonainkat, tudnunk kell, hogy mire vagyunk képesek. Az egyéni arravalóságot meg kell becsülnünk s tetteinkben irányadóul e tehetségek mértékét kell tekintetbe vennünk. Önerőnket fejlesztenünk kell minden tisztességes, erkölcsös eszközzel, személyes függetlenségünkre törekednünk kell és nem szabad a sors szeszélyeire biznunk magunkat, melynek kereké lerázza, a ki tegnap még a tetején állott. Ha nem bírjuk okos belátással kormányozni életünk hajóját, elsodor a hullám, örvénybe temet.

Az ember fölötte áll a többi teremtményeknek, a mint mondani szokták: a teremtés koronája. Vigyázzunk, hogy e korona ragyogó tisztaságát el ne homályosítsuk az által, hogy szenvedélyeink tehetetlenekké tegyenek a jóra, avagy állattá aljasítsanak le.

Legfőbb czélunk legyen a tökéletesedés lélekben és testben egyaránt, tökéletesedés az emberi fogalmak végső határáig. Istennek képére vagyunk teremtve, igyekezzünk mentül méltóbbakká lenni e képre, hogy biztosítsuk legdrágább kincsünket, az emlékezetben való halhatatlanságot.

Ne csak ismerjük, a mit tenni kell, ne csak tudjuk a mit kerülni tartozunk, hanem tegyük is a jót, kerülnünk is a rosszat.

2. A mára van csak gondom, A holnapot ki tudja?

Anakreon, a teosi görög lantos, kinek társas dalaiban a stilus tisztasága keeses bájjal párosul s kinek dalai a világirodalomban mindenha nagy kedveltségnek örvendettek és számos utánpótló találtak, dalai egyikében a jelzett mondást hagyta fenn.

Első tekintetre könnyen félreérthető, vagy legalább is félremagyarázható nyilatkozat. A ki nem gondol jobban utána, hajlandó volna e nyilatkozatnak azt az értelmezést adni, hogy: csak a mával törődjél, mintha a holnap nem is léteznék, — tetteid következményeire ügyet se vess, hanem éljed napjaidat vigan, könnyelműen. Pedig ez nagyon téves felfogás volna. Anakreon ugyanis körülbelül ezt akarja mondani vele: ne nyugtalanítsd magad folyton folyvást, a jövőddel, élvezd okosan a jelent, hasztalan epekedéstől óvd meg a lelkedet.

A ki tudniillik nem így teszen, az fölösleges bánatnak adja magát, a jelennek sok kellemes percét keseríti meg az oktalan aggodalmakkal, s ezáltal egyszersmind fogékonyabbá teszi lelkét minden apró-cseprő keserűségre és a még oly csekély jelentőségű veszteséget, a könnyű szerrel elhárítható bajt is nehezen tudja elviselni. Pedig a sok gond megrontja a szellemet és testet egyaránt s azért az ember még sem bírja megállítani sorsa kerekét, a jelen óra élvezetét megzavarja az oktalan tépelődés s az illető még abban sem képes igazi, zavartalan gyönyörűséget találni, a mi önként kínálkozik.

Csakis ilyen értelemben veendő böles Salamon eme nyilatkozata is: «A gond idő előtt megvéni.» Maga az emberi nemnek Megváltója is ezt fejezi ki, midőn így oktat: «Ne törődjétek a következő nappal, mert a holnapai nap majd gondol a maga dolgával.» E tételt találjuk föl Horatiusnál is (Ódák I. könyve, 9. óda, 13. v.): «Ne fürkészd, hogy mi lesz holnap.»

A ki tehát boldogul akar élni, az ne törődjék untalan csak a bekövetkező bajokkal. Ha van, a mitől tartani kell, igyekezzék azt megelőzni a megfelelő intézkedésekkel, próbálja elhárítani az akadályokat utjából. De ha nem bír uralkodni azokon az eszközökön, a melyeknek segítségével elkerülheti az illető kellemetlenséget, akkor nyugodjék bele a változhatatlanba, mert különben gyötirelem lesz reá nézve az egész élet.

Oly alapigazság ez, a melyet megerősít az emberiség egész története s a melynek megtartása sok szerencsétlen életet volna képes boldoggá, vagy legalább is emberi számítás szerint tűrhetővé tenni.

d—o—r.

☞ Tanulók Lapja második irodalmi pályázata.

1. Tetszés szerint választott tárgyú értekezés. Jutalma 1 db. arany.

2. Eredeti elbeszélés, mely a lap szellemének megfelel. Jutalma 1 db. arany.

3. Bármely költemény, mely lehet leíró, elbeszélő vagy lyrai. Jutalma 1 db. arany.

4. Rejtvény: sakk-, vagy képrejtvény. Jutalma 4 korona.

5. Eredeti rajz, mely a lapban közölhető legyen. Feldolgozható bármely tárgy, csak az a fő, hogy oly eszmét fejezzen ki, mely lapunk irányának megfelel. Jutalma 20 kötet a Hazafias könyvtárból.

6. Bármely jó fordítás, melyet tárgyánál fogva a Tanulók Lapja közölhet. Jutalma: Uhlend költeményei.

Beadási határidő 1895. július 21.

A pályázatra beküldendő dolgozatokat tisztán, a lapnak csak egyik felére kell írni.

Bármelyik tételre pályázhat a Tanulók Lapja minden előfizetője, akár több tételre is.

A pályamunkákhoz zárt jelígyés levelet kell mellékelni, melyben a pályázó pontos czime s a pályázatra való jogosultságát igazoló czimzalag legyen mellékelve.

A szerkesztőség föntartja magának a jogot, hogy a beküldött dolgozatokat, ha nem nyertek is jutalmat, de közlésre alkalmasak, a Tanulók Lapjában közölhesse.

A beküldött kéziratokat nem adjuk vissza.

Azon önképzőkörök tagjai, melyek lapunknak előfizetői, szintén résztvehetnek a pályázatban, de a jelígyés levélben igazolni tartoznak, hogy az önképzőkörnek valóban rendes tagjai.

A pályamunkák a Tanulók Lapja szerkesztőségébe (VI. Aradi-utca 8. sz.) bérmentve küldendők. Olyan dolgozatokat, melyekért a postán utánfizetni kellene, nem fogadunk el. Ajánlatos a boríték egyik oldalára a feladó nevét s lakását följegyezni.

Jelentés

a Tanulók Lapja első irodalmi pályázatáról.

1. Minő világnézet nyer kifejezést Vörösmarty Mihálynak a «Gondolatok a könyvtárban» című költeményében? cz. tétel jutalmát Schiller Bódog, pozsonyi kir. kath. főgimnáziumi 8. o. tanuló nyerte el. Dícséretesen dolgoztak: Kún Béla (Hódmezővásárhely), Stockinger György (Szombathely).

2. A «Jókai «Uj földesur» cz. regényének vázlata» cz. tételre kitűzött jutalmat Kapros József, debreczeni főreáliskolai 6. oszt. tanuló dolgozata nyerte el.

3. A «Minőnek képzeled a jó tanulót otthon és az iskolában?» cz. tételre a beérkezett dolgozatok között jutalomra érdemesnek egy sem találtatott. A pályázók vagy nagyon röviden érintették a kérdést, vagy a másik végletbe, hosszas elmélkedések irásába estek. Egyszerűsége s közvetlensége miatt aránylag még Bernolák Kálmán, besztercebányai főgimn. 2. oszt. tanuló dolgozata jöhet tekintetbe.

A beszélypályázatokról szóló jelentést lapunk legközelebbi számában közöljük.

Az érettségi feladatok az 1893/94-iki tanévben.

Pozsonyi áll. főreáliskola.

Magyar nyelv. 1. Párhuzam Csokonai és Petőfi között. 2. Nagy Lajos hadjáratai és ezek okai. 3. A fény.

Német nyelv. «Vörösmarty Mihály» Salamon Ferencztől. 22 sor.

Francozia nyelv. Riedl Frigyes: «Thukydides.» Ford. 12 sor.

Mennyiségtan. 1. 1200 frt évjáradék 12 évig minden év végén esedékes, átalakítandó oly járadékká, mely 15 évig minden félév végén fizetendő, mennyi lesz az új járadék 4% véve? 2. Valamely egyenes kup tengelymetszetében a csucsszög = 70°40', az alapkör kerülete 84,9 m. Mily nagy a felület és köbtartalom?

Pozsonyi kath. főgimnázium.

Magyar nyelv. 1. Vörösmarty költészete és az akkori közélet. 2. Hazánk reformkorszakának jellemzése. 3. Milyen gépeket használunk a mindennapi életben.

Latin nyelv. «A művészet és tudomány haszna». Kolmár-Sváby-féle Gyakorlókönyv II. rész.

Görög nyelv. Odyssea XVI., 267—294.

Német nyelv. Marczali Henrik: Hazánk földirati tényezői.

Mennyiségtan. 1. Egy mértani haladványban az $a_1 + a_3 = 50$; az első és harmadik tag szorzata 100; mi a sor és az első 20 tag összege? 2. Ismeretes egy ferde kup köbtartalma és a legnagyobb és legkisebb oldalának hajlásszöge a és b. Mekkora az alap sugara? $K = 2894,4$; $a = 35^{\circ}40'20''$; $b = 82^{\circ}54'30''$.

Pozsonyi ág. hitv. ev. lyceum.

Magyar nyelv. 1. A történelmi regény és fő képviselői irodalmunkban. 2. Amerika fölfedezésének következményei. 3. Másolás és eredetiség.

Német nyelv. 1. Szabad dolgozat: Was glänzt, is für den Augenblick geboren, das Aechte bleibt der Nachwelt unverloren. 2. Fordítás: Nagy Lajos jelleme (Schack B. Magyar szöveg német ford.)

Latin nyelv. A történettudomány haszna. (Kolmár-Sváby: «Fordítási gyakorlatok.» 45, 46 gyakorlat.)

Görög nyelv. Plato Phaedójából a LXVI. caput A—E pontjai.

Memorizálás. 1. Öt tizedesben pontosan meghatározandó $x = (0.99)^6$ kifejezésben az értéke: a) a binomálisztétel; b) a logaritmikus és c) a hatványozás segítségével. 2. legyen valamely ferdeszögű háromszög területe $t = 721 \text{ m}^2$, a oldala = 121 m., $g < e = 69^\circ 18'$, mekkora a b oldal, a és b szögek és a c oldal.

FEJTÖRŐ.

1. Számítási kérdés.

Melyik az a szám, melyhez ha 3-at hozzáadunk, melyből ha 5-öt kivonunk, 7-tel szorzunk s 5-tel elosztunk, a nyert eredmények összege annyi lesz, mint a gondolt szám kilencszerese. (Kún Béla.)

2. Földrajzi kérdés.

Melyik szigetcsoporthoz tartozik az, melyen folyton füstölő vulkanikus hegyek ágaznak szét? Mi az együttes neve ez egymásnak folytatását képező vulkánoknak? Melyik tengerben, melyik nagy sziget mellett van e szigetcsoporthoz? (Kún Béla.)

3. Történelmi kérdés.

Ki volt az a férfi, akit Róma harmadik alapítójának neveztek. Miért nyerte e címet? Hányszor volt konzul és mikor halt meg?

4. Természettudományi kérdés.

Melyik az a ragadozó madár, mely egy láb hosszú, színe felül vörhenyes, fekete foltokkal, alul hosszukás barna foltokkal? Kisebb madarakra, egerekre vadászik, régi tornyokban, omladékokban fészkel. (Kún Béla.)

5. Vegytani kérdés.

Hányszor nehezebb a chlora hidrogennél? Mire használják a cserzett bőrt? Mi történik az oxigenben a fosforral, mi a vassal? (Perl Jenő.)

6. PONT-TALÁNY.

— Császár Józseftől. —

1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8

Ezen ábrán a pontok ugyanannyi betűkből álló szavakkal helyettesíthetők. A középső sorok ugy szelvényben, mint hosszában egy igen szép virág nevét adják.

Az egyes szavak értelme a következő:

1. Egy betű az abc közepéből.
2. Több pápa neve.
3. Az éjszaka közepe.
4. Istennő.
5. Férfinév.
6. Az égen látható.
7. Kicsinyített női név.
8. Betű az abc végéről.

Csak azoknak neveit közöljük, akik legalább 4 rejtély helyes megfejtését beküldik a határidőig. A megfejtők közt egy értékes könyv sorsoltatik ki. **Megfejtési határidő: 1895. május 26.** A határidőn túl beérkező megfejtéseket nem vesszük figyelembe.

A 18-ik számban közölt talányok megfejtései: Számítási kérdés: A pihenők száma 13. — Földrajzi kérdés: Kongó állam. — Történelmi kérdés: Cromwell. — Természettudományi kérdés: Csörgő szarka (*Pica rustica*). — Szótagrejtély: Gaál Mózes (Gábor, A, Árpád, Ló, Maros, Orsova, Zerge, Endre, Sima.)

Helyesen megfejtették: Szilassy Aladár, Hollander György, Kún Béla, Strasser Erieh, Büchler Izsó, Perl Jenő, Neumann József, Perl Imre, Zölks Gyula, Lányi Ede, Stefanovits Gyula, Göth Emil, Weisz Jenő, Pap Miklós, Kovács János, Pletikoszich András, Jaszenovits István, Orbán Károly, Balkányi Kálmán és Béla, Varga Elemér, Jánosy Jenő, Péter Teophil, Juga Jusztin, Porde Gyula, Bornstein Andor, Márki Imre, Kiss Tamás, Klein József, Gödri Béla, Fleckenstein János, Császár József, Schlosser Ferencz, Horváth László és Imre, Mosonyi Emil, Silberleitner Ferencz, Teluch István, Szrnka György.

A jutalmat Szilassy Aladár, bpesti ref. főgimnáziumi 6. o. t. nyerte el, kinek a könyvet a kiadóhivatal megküldi.

Physikai kísérletek.

A villamos pohár.

Négyrészt hajlított papirosból vágj ki oly keresztalakú nyilat, melynek két szemben fekvő szára hosszabb, mint a másik kettő. A két hosszabb szár egyikét a nyilhoz hasonlóan hegyezd ki. Egy parafa dugóba szurd bele egy tű fokát, a tű hegyét pedig szurd a papiros nyilba ott, ahol a hajlások találkoznak; de olyképp szurd beléje, hogy a tű ne furja egészen át a papirost. Aztán borítsd be az egészet egy oly pohárral, melyet előbb a tüzhelynél teljesen szárazra szikkasztottál.

Most már ajánkozhatol a társaság előtt, hogy a poharat el nem mozdítva, tehát a papiros-nyilacskaéhoz hozzá sem nyulva, körbe fogod forgatni a nyilat, melynek hegye abban az irányban fog megállapodni amelyet a társaság kijelölni jónak lát. Jelöljék meg a személyt, kire a nyil rámutasson.

Hogy szavadat beváltsd, nem kell egyebet tenned, mint egy darabka szörszövettel dörzsölnöd a pohár külső oldalát, azon részén, mely a megjelölt személy felé néz. A nyilacska csakhamar megmozdul, s addig-addig fordul, mignem a hegye a pohárnak megdörzsölt része felé mutat. Ennek egyszerű oka az, hogy a dörzsöléssel az üveg igen hamar villamossá tehető oly mértékben, mely elég a könnyebb tárgyak vonzására.

Ha a szövettel körben dörzsölnöd a poharat, mindig egy irányban haladva, a nyil követi még pedig folyton növekedő gyorsasággal. Ezt érdekes kis játékszer céljára használhatjuk föl. A nyil alakú helyett négy egyforma águ papirkeresztet tűzünk oda és a kereszt négy ágára papirosból kivágott aprócska lovakat vagy más alakokat függesztünk kicsike czerasztal segítségével. Amint a poharat körben dörzsöljük, bent az alakok vigan fognak körben forogni. (Tom-Tit.)

VEGYESEK.

Egy főigazgató az önképző körökről. A nagybányai állami főgymn. ápril 27-én tartott rendes gyűlését Sziitnyai E. tanár elnök vezetés mellett Szieber Ede kir. tanácsos tankerületi kir. főigazgató és Vida Aladár igazgató jelenlétében tartotta. A jegyzőkönyvek felolvasása után az elfogadott művek felolvasása következett. Elsőnek Piller Andor VIII. o. t. «Mily nevelési elveket hirdet b. Eötvös J.

«Növérék» cz. regényében? ezimű iskolai dolgozatát olvasta fel. A második felolvasó Gyirászin László VIII. o. t. volt, ki «Phaedon, vagy a lélek halhatatlansága» (fordította felolvasó és Josepovits Hersch VIII. o. t.) művének egyes részleteit olvasta fel. Majd Tréger Z. VII. o. t. «Marssal társalkodó murányi Venus» ezimű művéből olvasott fel részleteket. Végre Mostis Sándor VII. o. t. Vörösmarty M. «Gondolatok a könyvtárban» ezimű ódját szavalta el. A gyűlés végén a főigazgató meghatóan buzdító beszédet intézett a kör tagjaihoz. Elismerésének és örömeinek adott kifejezést a kör működése fölött. Az önképzőkörök célját és működését illetőleg tökéletesen egyetért a kör vezető tanárával. A cél szellemi kincsek gyűjtése, értékesítése, hazafias érzelmek felkeltése és ápolása. De mielőtt építenénk, jó anyagot kell beszerezni. Bármit választunk az önképzés eszközüül, tudományos értekezést, felolvasást, költeményt vagy szavalatot: legyen az mindig tartalmas, nevelő, érdekes és állandó értékkel bíró. De ne csak a tudományok és művészetek iránti szeretetet, lelkesedést vigyük ki e kör falai közül az életbe, hanem vigyük magunkkal a nagy világba azt a testvéri szeretetet, barátságot, mely az ifjúság életét megörnyozza, hogy a baráti szeretetnek az a kapcsa, mely most összefűz, az életben is összetartson, hogy majdan a lét nehéz küzdelmeit ez is megkönnyebbitse.

Új osztályozó jegyek az iskolákban.

A középiskolákban, valamint a polgári- és népiskolákban, most a tanulók előmenetelére nézve négy osztályozó jegy: jeles (1), jó (2), elégséges (3) és elégtelen (4) van alkalmazásban. A közoktatásügyi miniszter a napokban kiadott rendeletével ezt az osztályozási rendszert eltörölte s helyette a polgári és népiskolákra nézve a régi ötszámjegyes osztályozást hozta be. E szerint a következő osztályzatok lesznek, a tanulási előmenetelre: kitünő (1), jeles (2), jó (3), elégséges (4) és elégtelen (5); az erkölcsi magaviseletre: dicséretes (1), jó (2), türrhető (3), szabálytalan (4) és rossz (5); a szorgalomra: kitartó (1), kellő (2), változó (3), hanyatló (4), csekély (5). Az új osztályozási rend már most életbe lépett s a folyó évi iskolai bizonyítványokat ehhez képest állítják ki.

A kecskeméti állami főreáliskola fennállásának 25. évi fordulója alkalmából 1895. június 3-án és 4-én ünnepségeket rendez. Az ünnepség előrajza. Június 3-án: Iskolai emlékünnepe az ifjúsági dal- és zenekar közreműködésével. Ének. — Az ünnepi vendégek üdvözlése. Az intézet első 25 évéről alkalmi beszédet

mond Hanusz István igazgató. Zene. Alkalmi költemény és beszéd az ifjuság részéről. A tanári testület nevében Dr. Szántó Kálmán üdvözlő a tanári működésének 30. esztendejét betöltött igazgatót. Az ünnepelt arcképének leleplezése. Egyéb üdvözlések. — Ének zenekiséréssel. Banket. Az intézet volt növendékeinek a programban egy pont fentartatik. Tervbe van véve az elhunyt tanárok sírjainak megkoszorúzása, a város nevezetességeinek megtekintése stb. A volt növendékektől mikénti hozzájárulásukra nézve mielőbb tudósítást kér a tanári kar. Junius 4-én: Tornaverseny és nyári multság a városi műkertben. Kivonulás a műkertbe az iskola-épületből. Gyakorlatok és versenyek az e célra elkerített helyen. Táncmultság.

A rozsnói ág. ev. főgymn. Petőfi köre e hó 12-én tartotta huszonegyedik rendes ülését Jurin Andor VIII. oszt. tanuló ifjusági elnök vezetése alatt. Az ülés lefolyása a következő volt: 1. Szent-Andrássy Elemér VIII. oszt. bírálja a «Sikertelen vadászat» című költeményt. A mű elvetést (IV.) a bírálat pedig dicséretet nyert (I.) 2. Schwarz Bertalan VII. oszt. bírálja a «Szülői háznál» című idyllt. A kör a művet tudomásul veszi. (II.) a bírálatot pedig megdicséri. 3. Okályi Géza VII. oszt. bírálja a «Fohász» című dithyrambot, mely a harmadik érdemfokozatra (tudomásul vétel) emeltetett. A bírálat dicséretben (I.) részesült. 4. Kiss Dezső VII. oszt. bírálja a «A nemzethez» című költeményét szavalja második rangú (méltánylás) eredménnyel. 5. Kármán Ernő VII. oszt. szavalja «Rákóczi»-t Petőfi Sándortól: A szavaltat a kör méltányolja. 6. Hricz Dániel VII. oszt. szavalja «Szeretem a nőket» című monológot harmadrangú eredménnyel. 7. Pavlovits István VIII. oszt. szavalja Volumnia beszédét Schakespeare «Coriolán»-ából. A szavaltat a kör éljenzések között megdicséri.

Diákok kirándulása a dobsinai jégbarlangba. A rozsnói róm. kath. főgymnázium ifjuságával tanulságos kirándulást rendez a pünkösdi ünnepek alatt Komoróczy Miklós tornatanár, elvezetvén tanítványait a páratlan szépségű dobsinai jégbarlangba. A diáksereg Rozsnótól Dobsináig vonaton teszi meg az utat. Dobsinán meghálnak, aztán korán reggel a vadregényes sztraczenai völgyön keresztül gyalogosan teszik meg a négy órai utat a barlangig. A barlang nagytermében korecsolyázni is fog a fiatalság.

Az újvidéki főgymn. Vörösmarty-köre apr. 28-án tartott gyűlésén Füstös Gyula 8. o. t.

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

felolvassván a jegyzőkönyvet, Jánosi Boldizsár 8. o. t. titkár a «Királyi tett» cz. költeményt bírálatra adja. «A görögök drámaköltészete» cz. munkát Jánosi B. megbíralván, azt első fokra érdemesíti. Vele szemben Menkovics D. 7. o. t. kimutatja, hogy a munka plagium. A kérdéshez hozzá szólnak Raffai, Steinfeld, mire az elnök-tanár a vitát berekeszti s a munkát elveti. Dudás J. Garay Kontját szavalja: Stolczer J. A «Mint lehullt a fának sárga levele» cz. verset második fokra ajánlja. Szerzője Radimetzky Béla 7. o. t. Schweiger Zs. «Mikes Kelemen emléke» cz. munkát megdicséri. Szerzője Jánosi Boldizsár. A «Tres faciunt collegium» cz. munkát bírálja, Tóht Elemér 8. o. t. felolvasásra itéli. Szerzője Schweiger Zs. 8. o. t. A «Bucusi anyántól» cz. vers teljes kidolgozás végett szerzőjének visszaadatik. Németh 8. o. t. könyvtáros jelenti, hogy a kör könyvtára 14 könyvvel szaporodott.

A Tanulók Lapja szerkesztősége május 1-től kezdve a Kosmos műintézet épületébe helyeztetvén át, figyelmzettetjük olvasóinkat, hogy ezentul minden küldeményt VI., Aradi-utca 8. sz. alá czimezzenek.

Szerkesztői üzenetek.

Huszár Gy. N-Körös. A szocializmus igazi mibenlétét maguk a szocialisták sem tudják. A szocialisták nagyobb bért, általános szavazati jogot és 8 órai munkaidőt akarnak. Bódog J. ur szívesen ad mutatványszámot. Czime: B. J. Bpest. Központi távirda. A czime tekintetes. A másik kérését nem teljesíthetjük. Janisch A. Eperjes. Az ön által kitüzendő pályázatra vonatkozólag privát értesítést küldünk. A latin anthológiához nincs praeparatio. H. G. Böszörmény. Olyan nagy dolgot kér, amit nem teljesíthetünk. Mult évfolyamunkban egy olyan téma van. Rendelje meg azt, ára füzve 2 ft. A pénzt előre be kell küldeni. 1535. előfizető. Az Irod. tört. közlemények 1891-ben indult meg. Az idézetek tára nem folyóirat, hanem egy nagy munka. Ébinger J. Szeged. Az «Ilonka» nem fog megjelenni, mert 1. nem lapunkba való, 2. mert szerintünk nem is eredeti munka. Junk K. A cikkeket küldje be, ha jók, közöljük, ha nem lapunkba való, elvetjük. Grosz S. Szatmár. A Történeti Album hiányzó számaikat készpénzért nem lehet megkapni, csak úgy kaphatja meg, ha januártól kezdve előfizet. Hiszen a lap is csak akkor lesz egész, ha az első számtól kezdve bírja. Lakásának változtatását ne most jelentse be, hanem akkor, a mikor hazamegy vakációzni, mert addig evidenciában tartani nagyon bajos. D. J. Eperjes. A rimek nagyon gyengék, maga a tárgy elég jó. H. J. Szeged. Jó bizonyítvány kell hozzá s írjon az intézet igazgatójának már most, írja meg, milyen volt a husvétii értesítője s kérjen bővebb felvilágosítást ö tőle. Valószínűleg a megyés püspök veszi fel a növendékeket. Írja meg az eredményt nekünk s esetleg mi majd megmondjuk, hogy kinek a pártfogásához folyamodjunk. K. A. Nem jobb lesz Kemény helyett Székely? Ha Bpestre jön, fölkeressen.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:	SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Egész évre	4 ft.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.
Fél évre	2 ft.	főgymnasiumi tanár.	
Negyed évre	1 ft.		HIRDETÉSEK
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda részvenytársaság.	felvetetnek és jutányosan számíttatnak.

DR. NÉMETH ANTAL

győrtankerületi főigazgató.

Azok, a kik Sopronban, Győrben, Pápán, összes tárgyait, épp oly humánus és igazságos Szombathelyen, Kőszegen járnak iskolába, bi- a döntő pillanatokban. Csak mi, tanárok tudjuk, hogy egy-egy elégségesnek minő története van! A főigazgató jó szíve hozzáadta a mérlegen azt, a mi a tudásból hiányzott s az ifju így «érett» csak meg!

Dr. Németh Antal 1838. január 17-én Vas megyében, Beiczen született, hol atyja néptanító volt. A kis fiu korán arvaságra jutván, sokat küzdött már tanuló korában és 3-ik osztályos korától kezdve más fiuk tanításával tartotta fenn magát. Iskoláit Szombathelyen, Győrött, Nagyszombathban s Esztergomban végezte kitünő sikerrel. Egyetemi tanulmányai befejezésével 1860-ban a budai főreálban, majd a főgimnáziumban működött mint

Akkor még nagyobb volt a kerülete s így ritkábban láthattuk, de örültünk, ha jött. Nagyon tudott velünk bánni, mintha csak érezte volna, hol nehéz az egyik vagy másik studium, s mikor akar rajtunk a tanár egy kicsit nyomni: ott az ő jóságos szava a mi megmentésünkre készen állt. Hányan köszönhetik neki az érettségi bizonyítványt ama 17 év alatt, mióta főigazgató, csak ő tudná megmondani. A mily alapos és képzett ember dr. Németh főigazgató s a mily kitünően tudja a gimnázium

tanár, 1861-ben pedig a pozsonyi főgimnáziumhoz helyezték át, hol 1872-ig maradt. Ekkor esztergomi tanfelügyelővé nevezetett ki, —